

kasserne, hvor man ikke kunde være sikker paa, hvor den blev af, medens den her skulde gaa direkte til sit Diemed, i det Hele taget at hjælpe den Bidsomhed, „De Fattiges Kasse“ har for at lindre Nøden og holde den værdige Trængende udenfor det offentlige Fattigvæsen. Baaede i Formen og ogsaa med Hensyn til Diemedet med denne Brug af Alkoholfattien har jeg holdt mig lige ind til Ministeriets eget Forslag. Der er jo en Pengesforskjel, idet Ministeren den Gang vilde lade sig nøie med 2,800,000 af Brændevinsfattien; nu vil han jo have meget Mere efter det sidste Forslag — men det skal jeg nu lade ligge, hvor det ligger, for Diebliffet. Jeg derimod vil mene, at vi have ikke særlig Grund til at forhøje denne Stat, den er jo stor nok, og tager derfor Halvdelen af det, der allerede efter den bestaaende Stattelovgivning indkommer, til Fordeling i dette Diemed. Utsaa der er en Pengesforskjel. Ser De, naar nu Kommunerne fik 13—1400,000 Kr. i Kraft af mit Forslags § 2, tror jeg ikke, man behøver at trættes meget om, hvorvidt Staten kunde undvære 1—300,000 Kr. til Sygekasserne, for der tror jeg, det vil komme til at udvilde sig ret fornuftigt uden Statens altfor haarde og stærke Indblanding paa den hjemlige Grund og med den Vejledning og Forbindelse, som ellers Lovgivningsmagten eller en Anden ad frivillig Vej vil fastsætte, og det vil derigjennem ogsaa komme til overordentlig stor Hjælp paa det Omraade, til Dphjælpning af den frie Fattigforsjorgelse. Der er jo ikke Tvivl om, at naar den frie Fattigforsjorgelse ret bliver sat i System bliver den mindre kostbar, idet den offentlige Fattigforsjorgelse strax fortærer en aldeles uvurderlig Kapital, nemlig den paa-giældendes Gressfølelse og Selvstændighedsfølelse. Naar han fastes ind paa det offentlige Fattigvæsen, saa aflæder man ham hans Gress og Selvstændighedsfølelse. Den beholder han, naar han staar under det frie Fattigvæsen. Det er en Kapital, som er aldeles uvurderlig i ren materiel Henseende. I anden Forstand holder man ogsaa en Kapital oppe, nemlig den moraliske Kapital, idet man bevarer en fri Borger frem for en med stort Raskarde, og jo flere fri og selvstændigfolende Borgere man har, og jo færre af den anden Slags, desto rigere kan Staten siges at være. Jeg tror

derfor, at § 2 kan give Impuls til, at vi faae en anderledes Omvæltning af hele vort Fattigvæsen, end selv en ret god Fattiglov vil kunne give os, og de Kommuner, som tro at kunne af de nuværende Skatter udrede Kommunens hidtilværende Behov, de faae gjenem § 1 et stærkt Initiativ til selvstændig at sørge for at faae deres Skolevæsen og lignende humane og Dphlysningsforhold udviklede i Kommunen. Vore Kommuneraadene faa gode, som de burde være, eller de behøve ikke en Gang at være let saa gode, kunde vi undvære baaede ny Skolelov, ny Fattiglov og alt det. Jeg kjender intet Tilfælde, hvor der er lagt Kommuneraadene uoverstigelige Hindringer i Veien for at forbedre deres Skolevæsen, naar der tilbydes dem at dække Udgifterne dertil paa en Maade, som selv den bedste Skolelov ikke turde vove at befale dem. Have de Initiativ til at faae Hjælp gjenem Kommunekassen, have de Ret til frivillig at tage fat derpaa, jaavidt som deres Kræfter tilsgaade dem, kunde de bruge de Summer, de faae, dels til Stattelettelse og dels til forsøgt Dphlykning. Det Samme er Tilfældet med Hensyn til Fattiglovgivningens Udvikling. Vil et Kommuneraad, kan det, naar Kommunen hjælper til, kunne gennemføre at flette det offentlige Fattigvæsen undtagen under særdeles vanstelige Forhold i Kommunen, hvor man ikke kan blive fri for Bagabonder, som der ikke er Noget at stille op med trods den bedste Fattiglovgivning. Men under almindelige Forhold kunne de flette det offentlige Fattigvæsen trods den nu bestaaende Fattiglovgivning, naar der kommer Hjælp til Kommunekassen. Men saa siger man: der kan komme en Tid, hvor andre Stattereformer, andre Krav og Hjælp paa anden Maade til disse Forhold overlødig-gjør enten en saadan Lov eller delvis en saadan Lov, men saa staar en saadan Lov til den Tid til at ændre. Jeg tænker mig som Ideal, at dette Papir var blevet Lov.

Efter disse Bemærkninger skal jeg gaa over til en Hovedside af Sagen, som naturligvis vil møde den bestemteste Modstand fra den hollærende Finansministers Side, og jeg tør sige fra den nuværende Regjerings Side. Det finder jeg fuldkommen begrundet, set fra Provisorismens Standpunkt. Jeg vilde sige, det vilde være politisk